

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**КАФЕДРА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН,
ГОСПОДАРСЬКОГО ТА ТРУДОВОГО ПРАВА**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТРУДОВОГО ПРАВА
ТА ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

*Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 90-річчю з дня народження член-кореспондента
НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії,
Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук,
професора **О. І. Процевського**
(Харків, 5 квітня 2019 року)*

Харків
«Юрайт»
2019

УДК 349.2:364.3
ББК 67.305
А 43

Відповідальний за випуск доктор юридичних наук,
професор **О. В. Москаленко**

Актуальні проблеми трудового права та права соціального забезпе-
чення : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, прис-
вяченої 90-річчю з дня народження чл. кор. НАПрН України, академіка
Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, д-ра
юрид. наук, проф. О. І. Процевського (Харків, 5 квітня 2019 року). – Харків :
Юрайт, 2019. – 508 с.

ISBN 978-617-7450-09-1

5 квітня 2019 року кафедрою цивільно-правових дисциплін, господарського та трудового права Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди проведена міжнародна науково-практична конференція, присвячена 90-річчю член-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського Олександра Івановича.

У матеріалах збірника представлені результати наукових досліджень вчених, присвячених актуальним проблемам трудового права та права соціального забезпечення.

Видання адресоване вченим, аспірантам, докторантам, викладачам закладів юридичної освіти, працівникам суду, адвокатури, органам юстиції, співробітникам Державної служби з питань праці України та Державної служби зайнятості України, практикуючим юристам, громадським діячам, профспілковим активістам, іншим особам, які вивчають трудове право і право соціального забезпечення і застосовують на практиці відповідне законодавство.

ISBN 978-617-7450-09-1

УДК 349.2:364.3

ББК 67.305

© Харківській національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, 2019

© «Юрайт», оформлення, 2019

дисципліни праці, то на сьогодні вони є складовою частиною проблематики охорони праці.

Список використаних джерел

1. Лушников А.М. Законодательство о безопасности и гигиене труда в странах Запада. //Вестник Омского университета. Серия «Право». - 2009. - №3 (20). - С. (88-94).
2. Киселев И.Я. Зарубежное трудовое право: Учебник для вузов / И.Я. Киселев. М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА-ИНФРА * М). - 2000. - 263 с.
3. Ізуїта П.О. Досвід європейських країн у сфері охорони праці. / П. О. Ізуїта // Інформація і право. - 2014. - № 2. - С. 38-43. //[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>
4. Киселев И.Я. Сравнительное и международное трудовое право: учебник для вузов / И.Я. Киселев. - М. Дело, 1999. – 728 с.

УДК349.2

Orcid 0000-0002-6968-6720

Вавженчук Сергій Ярославович,
докт. юрид. наук, доцент,
професор кафедри трудового права
та права соціального забезпечення
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

**ВПЛИВ ДОКТРИНИ ДОТРИМАННЯ ТРУДОВИХ
ПРАВ НА КОДИФІКАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТРУДОВОГО
ЗАКОНОДАВСТВА**

Не можна не помітити, що процес трудо-правової реформи в Україні не завершений в силу суб'єктивних та об'єктивних чинників. Варто погодитися із твердженням, що у проєкті Трудового кодексу України (далі по тексту – проєкт ТК України) у повній мірі не враховані напрацювання правової доктрини дотримання трудових прав працівників, а отже потре-

бується переосмислення, а в деяких випадках й переоцінка окремих підходів висвітлених в проєкті ТК України.

Правова доктрина дотримання трудових прав працівників відображає систему методів оцінки стану забезпечення трудових прав через призму відповідності духу закону.

Правову доктрину дотримання трудових прав працівників не є монолітним утворенням. Як показав її аналіз означену доктрину можливо розглядати у трьох значеннях.

У першому значенні під правовою доктриною дотримання трудових прав працівників розуміється загальні наукові правові концепції забезпечення трудових прав працівників. Вони формуються науковими школами трудового права. У цьому ключі в Україні можна виділити Київську, Харківську, Львівську, Одеську школи трудового права. В Україні, як правило, означене не виділяється у якості джерела права, адже розглядається у межах методологічних координат принципів трудового права. Довгий час вважалося, що загальні концепції забезпечення трудових прав працівників притаманні не англосаксонській, а лише континентальній системі права. Втім, Ван Ерп спростовує такий підхід, вказуючи, що у данному значенні (загальної концепції) доктрина у якості джерела права характерна для правових систем обох типів. [1, р. 369]

У другому значенні під правовою доктриною дотримання трудових прав працівників розуміється правові концепції забезпечення трудових прав працівників, що сформовані судами. В одному випадку, суди беручи за основу так названі «каучукові норми», використовують право на судовий розсуд та формують ту чи іншу концепцію забезпечення трудових прав. В іншому випадку суд формує концепцію забезпечення трудових прав на підставі імперативних норм закону. Останнім часом в українському трудовому законодавстві впроваджується безліч недосконалих, а іноді недолугих імперативних норм, що не належним чином інтегровані в нормативно-правове полотно, що призводить до паралельної регламентації забезпечення трудових прав, невідповідності змісту норм різних нормативно-правових актів. Прикладом, законодавець на рівні трьох законів фіксує різні визначення поняття «працівник» (ст. 1 Закону України «Про охорону праці», ст. 1 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», підп. 14.1.195 ст. 14 Податкового кодексу України), що є не допустимим з точки зору законодавчої техніки, адже ускладнює правозастосування не лише учасниками трудових відносин, але й судами.

Як у першому так й в другому випадках Верховний Суд може встановити межі тієї чи іншої судової концепції забезпечення трудових прав, що кристалізує сталість відповідної концепції. Таким чином, суди блокують помилки інших органів державної влади, зловживання при забезпеченні трудових прав.

У третьому значенні правова доктрина забезпечення трудових прав працівників віддзеркалює точки зору вчених-трудоників з приводу окремих питань, проблем механізму забезпечення трудових прав. Вказані точки зору можуть бути підґрунтям судової доктрини у цій сфері.

Помилково вважати, що доктрина дотримання трудових прав працівників не може знаходити вираз й у трудовому законодавстві. Безумовно, що цьому сприяють напрацювання науковців та узагальнена практика судів. Однак, слід констатувати, що законодавець, як правило, обмежує сферу застосування доктрини у законодавстві із врахуванням нормативних принципів та трудо-правових свобод трудового права. На рівні закону розглядувана доктрина має відобразитися у нормах, що не викликають сумніву як з боку науковців трудового права, так й з боку суду. Тобто, нормативні положення доктрини дотримання трудових прав мають бути ограновані в одному ключі як наукою трудового права, так і судовою практикою, що останнім часом рідко спостерігається. Яскравим прикладом розбалансованості підходів виступає Проект Трудового кодексу України, де не врахована наукова та судова доктрина захисту трудових прав (зокрема, не відображено систему способів захисту трудових прав, механізм захисту трудових прав у разі невиконання або неналежного виконання договору аутсорсингу або договору аутстафінгу тощо).

Підсумовуючи, можливо зазначити, що правову доктрину дотримання трудових прав працівників можливо розглядати у трьох значеннях: 1) як загальні наукові правові концепції забезпечення трудових прав працівників; 2) як правові концепції забезпечення трудових прав працівників, що сформовані судами; 3) з точки зору вчених-трудоників з приводу окремих питань, проблем механізму забезпечення трудових прав. Виявлено недоліки Проекту ТК де не врахована наукова та судова доктрина захисту трудових прав.

Список використаних джерел

1. Towards a European Civil Code. 3ded. / ed. by A. Hartkamp, M. Hesselink, E. Hondius. Nijmegen, 2004. P. 369.